

Een nkisi van de Yombe

Een nkisi is een geest uit het hiernamaals en het beeld fungeert als zijn zetel. Om voldoende kracht in het beeld te brengen om een geest aan te trekken werd het beladen met krachtstoffen. Dat kan vanalles zijn: bloed, nagels, klauwen, zaden, bladeren, pluimen, minerale stoffen ... Deze krachtstoffen worden *bilongo* genoemd. Ze worden op het

beeld aangebracht door de *nganga*, een specialist in rituele zaken, meestal in een holte op de buik, afgesloten door een spiegel. Er bestaan agressieve en welwillende *nkisi*. De bekendste is ongetwijfeld de nagelfetisj of *nkondi*. Deze nkisi werd waarschijnlijk gebruikt in de waarzeggerij en de rechtspraak en bij de investituur van een nieuwe chef.

● De man kauwt op de wortel van een klimplant die *munkwiza* werd genoemd. Door het kauwen kwam een zeer bittere stof vrij. Een persoon die zijn gezicht vertrok bij de slechte smaak kon als een heks of misdadiger aanzien worden. Vergelijk met het gif-oordeel! Ook de nieuwe chef moest de proef doorstaan bij zijn investituur en zo bewijzen dat hij zijn functie waardig was.

● Op de buik is het kastje met de *bilongo* aangebracht. Het is afgesloten met een spiegel (hier verloren gegaan), waardoor de waarzegger met de geest kon communiceren. Volgens sommige bronnen staat de spiegel ook voor het water en wonen de geesten van de voorouders op de bodem van de zee, hun woonplaats in het hiernamaals.

● Rond het hoofd zitten banden stof van Europese makelij. De rode stof werd gebruikt voor het maken van de uniformen van militairen van hoge rang.

● Om de hals hangt een ketting met daaraan een kalebasje, een verkleind model van een blaasbalg en een antilopenhorn, waarschijnlijk van de dikdik, de kleinste antilopensoort op het Afrikaanse continent. Deze aanhangsels kunnen we ook als *bilongo* beschouwen. Hoorns zijn soms op hun beurt gevuld met allerlei krachtstoffen.

Krachtbeeld (nkisi) van een Yombe-chef, Democratische Republiek Congo, Eind 19e-begin 20e eeuw, Afmetingen: 42 x 16,5 x 15 cm, MAS, Antwerpen (AE 0612)